

Любінецька Г.Л.,

студентка факультету педагогіки та психології Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського;
Науковий керівник: Опанасенко Л.А.,
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОГРАМИ УСПІШНОГО ПІДПРИЄМЦЯ

Інтенсивність сучасних соціально-культурних трансформацій суспільства вимагає від людини безпосередньої адаптації до умов ендогенних та екзогенних впливів на особистість та її діяльність у цілому. Підприємницька діяльність змістовно реагує на культурологічні зміни у суспільстві і відповідно ставить нові вимоги до набору психологічних характеристик успішного підприємця – його психограми [1].

Психограма успішного підприємця – науково-обґрунтований опис психологічних якостей фахівця, який базується на відносно стійких індивідуально-особистісних характеристиках, що здійснюють потужний вплив на професіогенез особистості. Н.О. Євдокимова, Н.Б. Іванцова та Л.А. Опанасенко зазначають: компоненти психограми потребують довготривалого процесу формування, важко піддаються змінам і трансформаціям, перебувають у значній залежності від низки чинників, що позначаються на професійному та особистісному становленні фахівця [2].

Зміна культурних течій, тенденцій, цінностей і переваг суспільства висуває вимоги до нового типу мислення і поведінки, надає діяльності підприємця креативного характеру. Сучасний фахівець активно залучається до цінностей світової культури, зі зникненням національних і територіальних кордонів культури, подоланням мовних бар'єрів, розмиванням кордонів між мистецтвом, наукою, освітою, дозвіллям та іншими формами культури [3]. Він має унікальну можливість не тільки інертного сприйняття змісту культури, а й впливу на неї: розвивається культура професійної діяльності, культура підприємництва, у якій кожен представник фаху має шанс впливати на загальний процес культуротворення. Культурне середовище, у якому «зростає» підприємець, сприяє його фізичному, моральному, духовному розвитку, формуванню світоглядних орієнтирів.

На основі аналізу та узагальнення результатів наукових пошуків сучасних вчених із проблеми дослідження (Н.І. Жигайло, А.В. Клочкової, К.К. Клімової, А.Л. Лазуткіної, М.І. Мелії, А.В. Посохової, Г.А. Федотової та ін.), було визначено перелік професійно-важливих якостей, які співвідносяться із психограмою успішного підприємця та віддзеркалюють засвоєння спеціалістом надбань культури його професійного та загально-соціального середовища. Ці

якості об'єднані у відповідні блоки: інтелектуальний, комунікативний, мотиваційно-вольовий, емоційний і поведінковий [4].

До *інтелектуального блоку* включено наступні професійно-важливі якості підприємця: сформованість світогляду, принципів, переконань, моральних норм; відкритість новому досвіду, здатність засвоювати нові знання та навички; допитливість, розвинуте логічне та перспективне мислення; наявність уявлень про нове, більш удосконалене буття; інтуїція, розвинена уява, реальна фантазія; оригінальність ідей, комбінаційний хист; вибірковість у доборі засобів і способів поведінки й діяльності; пошук конструктивної сутності в явищах навколишньої дійсності; змістовно насичена часова перспектива.

До переліку професійно-важливих якостей, які увійшли до *комунікативного блоку*, варто віднести: культуру спілкування; багатство мовлення; логічність і послідовність у побудові комунікації, комунікативну мобільність; товариськість, готовність до продуктивної взаємодії; вміння утримувати увагу співрозмовника у професійному спілкуванні; позитивну самопрезентацію, харизматичність; готовність до терпимості у спілкуванні і водночас здатність «іти проти течії»; вміння переконувати інших людей.

Мотиваційно-вольовий блок професійно-важливих якостей підприємця наповнили: сталий інтерес до підприємницької діяльності; позитивні очікування особистості та впевненість у бажаному результаті (віра в позитивне майбутнє); прагнення культурного і професійного розвитку, готовність до дій, рішучість, енергійність; мотивація долати перешкоди, наполегливість особистості, цілеспрямованість її діяльності; контроль особистості над навколишньою дійсністю та відповідальність; схильність до ризику, що не порушує соціальних норм.

Перелік професійно-важливих якостей, які увійшли до *емоційного блоку* містить: позитивне світосприйняття, аутосимпатію; переживання емоційного благополуччя і щастя; розвинену фрустраційну толерантність (підвищена стресостійкість); високу емоційну витриманість, врівноваженість.

Поведінковий блок професійно-важливих якостей підприємця передбачає: активний спосіб життя фахівця, особистісну мобільність; систематичну ініціативність у різних видах діяльності, у тому числі культурній; «масштабність» діяльності; відстоювання особистісно-значущих переконань / інтересів / бажань; протидія складним життєвим ситуаціям; сміливість, впевненість у собі, прояв лідерських тенденцій; самостійність, висока працездатність.

Отже, психограма успішного підприємця у значній мірі залежить від специфіки професійної діяльності та від етичних, духовних вимог до фахівця, відповідно до яких економічні інтереси узгоджуються із нормами культури життєдіяльності. Культура підприємництва позначається не тільки на зовнішньому вигляді спеціаліста, а й на когнітивному, емоційно-вольовому та поведінковому рівні функціонування. Вона неодмінно впливає на імідж

підприємця, визначає характер його професійного та особистісного розвитку. Формуючись роками, підприємницька культура стає важливим структурним компонентом психограми та у значній мірі сприяє професійному зростанню, успішній реалізації проектів.

Список використаних джерел:

1. Трефилова А. В., Кельдышев Д. А. Влияние современной культуры на становление подрастающего человека в образовательном процессе. Научное сообщество студентов XXI столетия. Гуманитарные науки : сб. ст. по мат. XXVIII междунар. студ. науч.-практ. конф. № 1(28). URL: [http://sibac.info/archive/guman/1\(28\).pdf](http://sibac.info/archive/guman/1(28).pdf)
2. Євдокимова Н. О., Іванцова Н. Б., Опанасенко Л. А. Психологічні основи професійного консультування. Миколаїв: Іліон. 384 с.
3. Жигайло Н. І. Психології бізнесу для сучасного ринку праці. Нові моделі економіки сталого розвитку: проблеми та перспективи. 2018. №1. С. 27-30
4. Любінецька Г. Л. Психологічні особливості активно-оптимістичної позиції у старшому шкільному віці: маркери та різновиди прояву. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації : матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 31 січ. 2019 р. Переяслав-Хмельницький : 2019. №43. С.434-438.
5. Клочкова А. В. Психологическая специфика современного предпринимателя как конкурентное преимущество. Научный журнал НИУ ИТМО. 2013. №1(12). С. 1-11.
6. Посохова А. В. Психологические личностно-профессиональные качества конкурентоспособных предпринимателей. Теоретическая и экспериментальная психология. 2016. Т.9, № 1. С. 71–76.